

## POSTANOWIENIE

Dnia 6 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Joanna Lemańska

w sprawie z powództwa A. F.

przeciwko X Spółce Akcyjnej w W. (poprzednio: X w W.)

o zapłatę

na skutek skargi kasacyjnej powódki od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 października 2020 r., sygn. VI ACa 1937/15,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 6 czerwca 2024 r.,

wniosku powódki o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Agnieszki Góry-Błaszczukowskiej od orzekania w sprawie toczącej się przed Sądem Najwyższym pod sygn. I CSK 1218/22

- 1. pozostawia wniosek bez rozpoznania w zakresie zarzutu braku niezawisłości sędziego z powodu kwestionowania jego statusu;**
- 2. oddala wniosek w pozostałym zakresie.**

## UZASADNIENIE

A. F. (dalej: Wnioskodawczyni) pismem z 4 kwietnia 2024 r., na podstawie art. 49 § 1 k.p.c., wniosła o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Agnieszki Góry-Błaszczukowskiej od rozpoznania sprawy toczącej się przed Sądem Najwyższym pod sygn. I CSK 1218/22.

Wnioskodawczyni domagała się wyłączenia sędziego objętego wnioskiem, wskazując w pierwszej kolejności, że został on wadliwie powołany

przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego na wniosek nowej Krajowej Rady Sądownictwa (dalej też: Rada), ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 r., poz. 3). Zdaniem Wnioskodawczynie, pozycja ustrojowa, sposób ukonstytuowania, powołanie składu oraz funkcjonowanie nowej Krajowej Rady Sądownictwa powodują, że nie jest to organ niezależny od władzy ustawodawczej i wykonawczej przy wykonywaniu zadań powierzonych Radzie na mocy art. 186 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej i polegających na staniu na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Powyższe, w ocenie Wnioskodawczynie, skutkuje wadliwością powołania sędziego objętego wnioskiem na urząd sędziego Sądu Najwyższego w myśl art. 179 Konstytucji RP i w konsekwencji brakiem statusu sędziego Sądu Najwyższego. Według Wnioskodawczynie, skutkuje to tym samym – zgodnie z uchwałą trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., w sprawie o sygn. akt BSA-I4110-1/20 – sprzecznością składu sądu z przepisami prawa.

Wnioskodawczynie dodała również, że wobec sędziego objętego wnioskiem zachodzą wątpliwości co do jego bezstronności z uwagi na charakter niniejszej sprawy, w której jej przeciwnikiem procesowym jest spółka Skarbu Państwa.

Pismem z 9 kwietnia 2024 r. Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego przekazał ww. wniosek o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego Agnieszki Góry - Błaszczukowskiej do rozpoznania do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 26 § 2 zd. 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn. Dz.U. 2024, poz. 622, dalej: u.SN), do wyłącznej właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie wniosków lub oświadczeń dotyczących wyłączenia sędziego albo o oznaczenie sądu, przed którym ma się toczyć postępowanie, obejmujących zarzut braku niezależności sądu lub braku niezawisłości sędziego.

Przy czym wniosek o wyłączenie sędziego skierowany do rozpoznania Sądu Najwyższego na podstawie art. 26 § 2 u.SN, obejmujący ustalenie oraz ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, podlega pozostawieniu bez rozpoznania na podstawie art. 26 § 3 u.SN.

Instytucja wyłączenia sędziego przewidziana w art. 26 § 2 u.SN pozostaje w określonej relacji do art. 49 § 1 k.p.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że drugi z powołanych przepisów stanowi podstawę prawną wystąpienia przez stronę (lub samego sędziego) z wnioskiem (odpowiednio żądaniem) o wyłączenie sędziego, pierwszy zaś powierza Sądowi Najwyższemu rozpoznanie takiego wniosku (żądania) w sytuacji, w której obejmuje on (ono) m.in. zarzut braku niezawisłości sędziego. Jednocześnie z racji tego, że okoliczności wywołujących uzasadnione wątpliwości co do bezstronnego osądzenia danej sprawy w rozumieniu art. 49 k.p.c. nie można całkowicie i w pełni utożsamiać z kategorią niezawisłości sędziowskiej, którą posługuje się art. 26 § 2 u.SN, stąd też ewentualna ocena, czy dany wniosek o wyłączenie sędziego został złożony w trybie procesowym (tj. na podstawie art. 49 § 1 k.p.c.) czy też w trybie art. 26 § 2 u.SN, musi się wiązać z ustaleniem, czy wniosek ten zawiera konkretny zarzut braku niezawisłości sędziowskiej. Chodzi tu przy tym o wykazanie istnienia takiej przeszkody odnoszącej się do sprawowanego urzędu, która wyłączałaby możliwość zachowania przez sędziego standardu orzekania w sposób niezawisły (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z: 21 kwietnia 2020 r., I NWW 2/20; 3 czerwca 2020 r., I NWW 18/20).

Sąd Najwyższy konsekwentnie przyjmuje, że wniosek o wyłączenie sędziego wchodzi w zakres przedmiotowy art. 26 § 2 u.SN, jeżeli są w nim podnoszone argumenty odnoszące się do okoliczności związanych z funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości w ogólności, w tym brakiem niezależności sądu wobec organów pozasądowych, brakiem samodzielności sędziego wobec władz i innych organów sądowych, czy brakiem niezależności od wpływu czynników społecznych i politycznych (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 3 czerwca 2020 r., I NWW 16/20; 27 maja 2021 r., I NWW 41/21).

Jednocześnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego podnosi się, że wobec treści art. 26 § 3 u.SN, regulującego skutki procesowe złożenia wniosku dotyczącego wyłączenia sędziego obejmującego ustalenie lub ocenę zgodności z prawem powołania sędziego lub jego umocowania do wykonywania zadań z zakresu wymiaru sprawiedliwości, do rozpoznania merytorycznego kwalifikują się tylko wnioski, w których podnoszony jest zarzut braku niezawisłości sędziego nie związany z kwestionowaniem statusu sędziego lub jego *votum*. Kwestionowanie statusu sędziego lub jego *votum* jest bowiem niedopuszczalne. Taka interpretacja art. 26 § 3 u.SN gwarantuje nienaruszalność istoty instytucji wyłączenia sędziego, która zaliczana jest do gwarancji procesowych niezawisłości sędziego, a tym samym przeciwdziała nadużywaniu instytucji wyłączenia sędziego i wykorzystywaniu jej w taki sposób, który w istocie może prowadzić do naruszenia tych gwarancji, czy wręcz jako instrumentu paraliżu wymiaru sprawiedliwości. Konsekwencją złożenia wniosku, w którym podważany jest status sędziego lub jego *votum*, jest pozostawienie go bez rozpoznania (tak Sąd Najwyższy w postanowieniu z 3 czerwca 2020 r., I NWW 18/20).

Dokonana przez Sąd Najwyższy w niniejszej sprawie całościowa ocena charakteru wniosku o wyłączenie – przy uwzględnieniu podniesionych w nim zarzutów – przekonuje, że w zakresie w jakim Wnioskodawczyni kwestionuje niezawisłość sędziego objętego wnioskiem, powinien mieć do niego zastosowanie nie powołany przez Wnioskodawczynię art. 49 § 1 k.p.c., lecz art. 26 § 2 i n. u.SN. Analizowany w tej części wniosek został bowiem oparty na zarzucie dotyczącym wadliwości powołania sędziego objętego wnioskiem do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego oraz kwestionowania statusu tego sędziego.

Należy mieć na uwadze, że we wniosku Wnioskodawczyni odwołała się m.in. do treści uchwały składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20. Uchwała ta poruszała kwestię nienależytej obsady sądu i sprzeczności składu sądu z przepisami prawa, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ww. Ustawy z dnia

8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw. Niezależnie zatem od faktu, że wspomniana uchwała została wyeliminowana z porządku prawnego (wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 20 kwietnia 2020 r., U 2/20, została bowiem uznana za niezgodną z art. 179, art. 144 ust. 3 pkt 17, art. 183 ust. 1, art. 45 ust. 1, art. 8 ust. 1, art. 7 i art. 2 Konstytucji RP, art. 2 i art. 4 ust. 3 Traktatu o Unii Europejskiej, Dz.U. 2004, nr 90, poz. 864/30, ze zm.), analiza treści wniosku jasno wskazuje, że Wnioskodawczyni zarzuca brak niezawisłości sędziego objętego wnioskiem z tej przyczyny, że został on wyłoniony w procedurze konkursowej przez obecną Krajową Radę Sądownictwa. Kwestionowanie powołania (np. z powodu okoliczności dotyczących przebiegu procedury konkursowej) jest natomiast kwestionowaniem niezawisłości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2020 r., I NWW 16/20).

W konsekwencji, powyższa argumentacja zaprezentowana przez Wnioskodawczynię w analizowanym wniosku z 4 kwietnia 2024 r. nie pozostawia wątpliwości, że domaga się ona wyłączenia sędziego objętego wnioskiem w sprawie zawisłej przed Sądem Najwyższym w oparciu o zarzut braku niezawisłości, a więc na podstawie art. 26 § 2 u.SN. Istnieją podstawy do uznania, że Wnioskodawczyni w istocie kwestionuje status sędziego objętego wnioskiem jako sędziego Sądu Najwyższego. Tymczasem jak już wyżej wskazano tego rodzaju zarzuty w świetle obowiązujących przepisów są niedopuszczalne.

W rezultacie, w świetle poczynionych uwag wniosek o wyłączenie, w zakresie zarzutu braku niezawisłości sędziego z uwagi na kwestionowanie jego statusu, na podstawie art. 26 § 3 u.SN, należało pozostawić bez rozpoznania.

Natomiast w zakresie zarzutu braku bezstronności sędziego objętego wnioskiem wniosek Wnioskodawczyni należało oddalić na podstawie art. 49 § 1 k.p.c.

Na gruncie powołanego przepisu przyjmuje się, że nakaz zachowania bezstronności przez sędziego powinien urzeczywistniać się na płaszczyźnie jego relacji ze stronami sporu i przejawiać się w zakazie dyskryminacji czy faworyzowania którejkolwiek ze stron procesu. Okolicznością przesądzającą o wyłączeniu sędziego nie może być zatem li tylko fakt, że stroną w sprawie jest spółka Skarbu Państwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja

2024 r., I CSK 1279/23). Przyjmując tego rodzaju wykładnię należałoby uznać, że żadna sprawa z udziałem spółki, której udziałowcem jest Skarb Państwa, nie mogłaby zostać rozstrzygnięta na drodze sądowej.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[k.b.]

[ms]